

Начало > Семейноправни въпроси и наследство > Имущество при брак и гражданско партньорство > Режими на имуществени отношения
Режими на имуществени отношения

Франция

1 Има ли законов режим на имуществени отношения между съпрузи в тази държава членка? В какво се състои той?

Под режим на имуществени отношения между съпрузи се разбира съвкупността от правни норми, уреждащи имуществените отношения на съпрузите помежду им и с трети лица. Той определя приложимите за съпрузите правила по отношение на правомощията и собствеността върху имуществото по време на прилагането на режима или при прекратяването му вследствие на смърт или развод.

Ако съпрузите не са избрали режим на имуществени отношения чрез брачен договор, те се подчиняват на законоустановения режим на общност на придобитото след сключване на брака имущество (*communauté réduite aux acquêts*), уреден в член 1401 и следващите от Гражданския кодекс (Code civil).

При тази законоустановена общност се разграничават три групи активи: активите, които са индивидуална собственост на всеки един от съпрузите, и активите, притежавани съвместно от съпрузите.

Всички активи, притежавани от съпрузите преди брака, и тези, получени по наследство, дарение или завет по време на брака (член 1405 от Гражданския кодекс), остават индивидуална собственост. Някои лични вещи (например дрехи, обезщетение за телесна повреда или неимуществени вреди и др.), посочени в член 1404 от Гражданския кодекс, също остават индивидуална собственост. Имуществото, придобито в качеството на прилежаща вещь или в замяна на индивидуално имущество, също представлява индивидуално имущество (членове 1406 и 1407 от Гражданския кодекс).

Общността, от друга страна, се състои от активите, придобити заедно или поотделно от съпрузите по време на брака, включително техните доходи и заплати. В член 1402 от Гражданския кодекс се съдържа също така презумпция за имуществена общност, според която всеки актив, за който не може да бъде доказано, че е индивидуална собственост, следва да бъде класифициран като общо имущество, придобито след сключване на брака.

По принцип всеки съпруг има право да управлява или да се разпоредва с общите активи самостоятелно (член 1421 от Гражданския кодекс). Съгласието на двете страни обаче е необходимо за повечето сериозни действия, като например безвъзмездни разпоредителни действия, прехвърляне и учредяване на *вещни* права върху недвижим имот, нематериални активи, непрехвърлими ценни книги и т.н. (членове 1422 и 1424 от Гражданския кодекс).

2 Как могат съпрузите да организират своя режим на имуществени отношения? Какви са формалните изисквания в този случай?

Що се отнася до основните правила, споразуменията за имуществените отношения между съпрузи по принцип не подлежат на никакви ограничения. В член 1387 от Гражданския кодекс се предвижда, че „законът урежда брачните отношения, свързани с имуществото, само при липса на специални споразумения, каквито съпрузите могат да сключат както сметнат за подходящо, при условие че не нарушават добрите нрави или предвидените по-долу разпоредби“.

Следователно съпрузите са свободни да избират режима на своите имуществени отношения, при условие че спазват императивните норми на първичния режим, съдържащи се в член 212 и следващите от Гражданския кодекс.

Гражданският кодекс предвижда няколко възможни вида договорен режим: договорна имуществена общност (например пълна имуществена общност, уредена в член 1526 от Гражданския кодекс), разделност на имуществото (член 1536 и следващите от Гражданския кодекс) или дял в придобитото след сключване на брака имущество (член 1569 и следващите от Кодекса).

Що се отнася до формалните изисквания, за да бъдат действителни, споразуменията за имуществени отношения между съпрузите трябва да бъдат съставени в нотариална форма преди сключването на брака (членове 1394 и 1395 от Гражданския кодекс). Те могат да бъдат изменени с нотариален акт по същата процедура в съответствие с условията на член 1397 от Гражданския кодекс. След влизането в сила на Закон № 2019-222 от 23 март 2019 г. за програмирането за периода 2018—2022 г. и реформата на съдебната система (*loi no 2019-222 du 23 mars 2019 de programmation 2018-2022 et de réforme pour la justice*) вече е възможно да се промени режимът на имуществени отношения между съпрузите, без да се изчаква изтичането на двугодишен срок и по принцип вече не се изисква съдебно потвърждение на промяната на режима (освен ако няма възражения от страна на кредитори или пълнолетни деца).

3 Съществуват ли ограничения на свободата в организиране на режима на имуществените отношения между съпрузи?

Принципът на свободно договаряне на споразуменията за имуществени отношения между съпрузите се ограничават от императивните норми на първичния режим, които са приложими за всички режими без разграничение.

Те се съдържат в член 212 и следващите от Гражданския кодекс. Сред тях са по-специално разпоредбите за защита на семейното жилище (член 215, параграф 3), правилата за приноса към разходите на домакинството (член 214) и солидарната отговорност за дълговете на домакинството (член 220).

4 Какви са правните последици от развода, раздялата или унищожаването на брака по отношение на режима на имуществени отношения между съпрузи?

В случай на развод, съдебна раздяла или унищожаване на брака режимът на имуществени отношения се прекратява и ликвидира.

Ликвидацията на режима на имуществени отношения между съпрузи е процес, който се извършва пред нотариус, при което се определят и оценяват активите и задълженията на всеки от съпрузите.

Използването на нотариус обаче не е задължително, когато няма недвижим имот, който да подлежи на подялба.

Причините за прекратяване на имуществената общност са посочени в член 1441 от Гражданския кодекс: смърт на един от съпрузите, презумпция за смърт на един от съпрузите, развод, съдебна раздяла, разделяне на имуществото или промяна на режима на имуществени отношения между съпрузите.

Що се отнася до датата, на която разводът влиза в сила, в случай на развод по взаимно съгласие бракът се прекратява на датата, на която споразумението за развод, сключено с частен акт, заверен от адвокатите, придобива изпълнителна сила. В случай на съдебно бракоразводно производство това е датата, на която решението за развод става окончателно.

5 Какви са последиците от смъртта на единия от съпрузите върху режима на имуществени отношения между тях?

Смъртта на единия от съпрузите води до прекратяване на режима на имуществени отношения между съпрузите. Този режим се прекратява на датата на настъпване на смъртта както за отношенията между съпрузите, така и за тези с трети лица. По отношение на двойките, сключили брак съгласно законоустановения режим на имуществена общност, член 1441 от Гражданския кодекс предвижда, че общността се прекратява със смъртта на единия от съпрузите.

Когато почине сключило брак лице, е необходимо двойно ликвидирание: първо се прекратява режимът на имуществени отношения между съпрузите, а след това се урежда наследството.

Съгласно член 763 от Гражданския кодекс, ако преживелият съпруг е използвал като основно жилище имот, който е собственост на двамата съпрузи или който изцяло попада в наследствената маса, той има правото да ползва безплатно имота в продължение на една година. Това е последица от брака.

6 Кой орган е компетентен да се произнесе по случай, свързан с режима на имуществени отношения между съпрузи?

По отношение на режимите на имуществени отношения между съпрузи е компетентен съдията по семейни дела (*juge aux affaires familiales, JAF*) (Закон № 2009-506 от 12 май 2009 г. относно опростяването на правото (*loi n°2009-506 du 12 mai 2009 sur la simplification du droit*), Декрет № 2009-1591 от 17 декември 2009 г. относно производствата пред съдията по семейни дела, свързани с режимите на имуществени отношения и съсобствеността (*décret n° 2009-1591 du 17 décembre 2009 relatif à la procédure devant le juge aux affaires familiales en matière de régimes matrimoniaux et d'indivisions*), Циркулярно писмо CIV/10/10 от 16 юни 2010 г. относно правомощията на съдията по семейни дела по отношение на ликвидацията (*circulaire CIV/10/10 du 16 juin 2010 sur les compétences du juge aux affaires familiales en matière de liquidation*).

При развод по взаимно съгласие без участие на съда споразумението между съпрузите е под формата на частен документ, заверен от адвокатите, като оригиналният документ се депозира при нотариус (член 229-1 от Гражданския кодекс). При развод по взаимно съгласие режимът на имуществени отношения между съпрузите следва да бъде прекратен в момента на развода. Споразумението трябва да съдържа декларация за уреждане (ликвидирание) на имуществените отношения, която трябва да бъде нотариално вписана, когато ликвидацията е свързано с имущество, което подлежи на регистрация в имотен регистър (по-специално недвижима собственост) (член 229-3 от Гражданския кодекс). В този случай участват нотариус и двама адвокати.

Като общо правило трябва да се използва нотариус за ликвидация на режим на имуществени отношения, когато ликвидацията засяга поне един имот, за който се изисква регистрация в имотен регистър.

В съда се решават само случаи, които са спорни или за които не е постигнато споразумение.

7 Какви са последиците от имуществения режим между съпрузи за правоотношенията между единия от съпрузите и трети лица?

Отношенията между съпрузите и трети лица се уреждат с член 220 от Гражданския кодекс, който е разпоредба на първичното право, приложима независимо от имуществения режим между съпрузите. Този член определя принципа на солидарна отговорност на съпрузите по отношение на задълженията на домакинството: „Всеки съпруг може да сключва самостоятелно договори, свързани с издръжката на домакинството или образованието на децата. Всяко поето по този начин задължение обвързва солидарно и двамата съпрузи. Солидарната отговорност обаче не се прилага по отношение на разходи, които са явно прекомерни с оглед на начина на живот на домакинството, полезността или безполезността на сделката или добросъвестността или недобросъвестността на договарящото трето лице. Тя също така не се прилага, ако тези задължения не са възникнали със съгласието на двамата съпрузи за покупка на изплащане или заеми, освен ако не става въпрос за малки суми, необходими за ежедневни нужди, и кумулативният размер на сумите в случай на множество кредити не е очевидно прекомерен с оглед на начина на живот на домакинството“.

Съгласно член 1413 от Гражданския кодекс при законоустановения режим на имуществена общност кредиторите по принцип могат да предявят иск за изплащане на дългове, за които двойката отговаря с общата собственост.

Върху възнагражденията и заплатите на единия съпруг обаче може да бъде наложен заповор от кредиторите на другия съпруг само ако дългът е поет за издръжка на домакинството или образованието на децата в съответствие с член 220 от Гражданския кодекс (член 1414 Граждански кодекс). Общата собственост също така не се обвързва, когато единият от съпрузите учреди гаранция или вземе заем самостоятелно. В такива случаи без изричното съгласие на другия съпруг се обвързват само индивидуалните активи и доходи на договарящия съпруг (член 1415 от Гражданския кодекс).

8 Кратко описание на процедурата за разпределение, включително разделянето, разпределянето и ликвидирането на режима на имуществените отношения между съпрузи в тази държава членка.

При ликвидацията на съпругеската собственост е необходимо да се определят различните групи активи (индивидуална и обща собственост, взаимни прихващания и дългове между съпрузите, активи и задължения). Ако има имуществена маса, която трябва да бъде разделена, тя се разделя, за да може имуществото и активите да се разпределят между съпрузите.

При режим на общност на придобитото след сключване на брака имущество принципът е, че общността се разделя наполовина между съпрузите. В брачния си договор обаче страните могат да се споразумеят за различна, неравномерна подялба.

Делбата на общото имущество може да бъде извършена по взаимно съгласие или по съдебен ред. При подялба по взаимно съгласие се изготвя споразумение за делба между съпрузите. Това става под формата на нотариален акт, ако се отнася до имущество, за което се изисква регистрация в имотен регистър. Подялбата се извършва по съдебен ред, ако страните не успеят да постигнат споразумение за ликвидацията или разпределянето на имуществото. Съдията ще се произнесе по молбите за продължаващо съвместно притежание или преференциално разпределение (член 831 от Гражданския кодекс).

Независимо дали делбата се извършва по взаимно съгласие, или по съдебен ред, процесът завършва с разделяне на части в съответствие с принципа на равно разделение, основан на равна стойност. По този начин на всеки от получателите се разпределя собственост на стойност, равна на неговите права в съсобствеността. Ако съставът на масата е такъв, че е невъзможно да се създадат части с равна стойност, неравенството се компенсира чрез изравнително плащане. Някои активи могат също така да бъдат преференциално разпределени към дела на един от получателите.

Делбата има декларативно действие; с други думи, посредством правна фикция се счита, че всеки от съпрузите винаги е притежавал имуществото, включено в неговия дял, и никога не е притежавал останалата част от имуществото, предмет на делбата.

9 Каква е процедурата и документите или информацията, които обикновено се изискват за целите на регистрацията на недвижима собственост?

В случай на подялба по взаимно съгласие на собственост, която подлежи на регистрация в имотен регистър (с други думи, недвижима собственост), актът за ликвидация и делба трябва да бъде изготвен в нотариална форма.

В член 710-1 от Гражданския кодекс се предвижда, че „за да се даде ход на формалностите по имотната регистрация, всеки акт или право трябва да се основава на нотариално заверен акт, приет от нотариус, практикуващ във Франция, съдебно решение или автентичен документ от административен орган“.

Следователно съпрузите трябва първо да заплатят такса от 2,5 %, изчислена въз основа на нетната стойност на поделените активи, и второ — хонорарите и възнагражденията на нотариуса.

Последна актуализация: 09/03/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.